Τμήμα Δασολογίας & Διαχείρισης Περιβάλλοντος & Φυσικών Πόρων
Εργαστήριο Διευθέτησης Ορεινών Υδάτων και Διαχείρισης Κινδύνου
Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

Διευθετήσεις Χειμαρρικών Ρευμάτων ΙΙ – Μέρος ΙΙα : Κεφάλαιο 2ο

Διαδικασία επέμβασης και προληπτικά μέτρα για τη ρύθμιση των χειμαρρικών ιδιοτήτων των ρευμάτων και την αποτροπή των χειμαρρικών ζημιών

Φώτης ΜΑΡΗΣ
Αναπλ. Καθηγητής Δ.Π.Θ.

Διαδικασία επέμβασης για τον έλεγχο της χειμαρρικότητας των ρευμάτων

Για την αποτροπή των άμεσων και έμμεσων ζημιών των χειμαρρικών ρευμάτων γίνονται διάφορες επεμβάσεις, οι οποίες ορίζουν τη **διαδικασία επέμβασης** και αποτελούν το **γενικό σχέδιο επέμβασης**.

Διακρίνονται ως εξής:

- **Ενεργές επεμβάσεις**: περιλαμβάνουν τα υδρονομικά έργα, τα οποία αποσκοπούν στη διευθέτηση των χειμαρρικών ρευμάτων και
- **Παθητικές επεμβάσεις**: δεν επηρεάζουν άμεσα τη χειμαρρικότητα των ρευμάτων, αλλά απομακρύνουν τον χειμαρρικό κίνδυνο από ευαίσθητες θέσεις (οικισμούς). Περιλαμβάνουν τον καθορισμό ζωνών επικινδυνότητας, την εγκατάσταση συστημάτων προειδοποίησης, τις εκκενώσεις χώρων, κλπ.

Προληπτικά μέτρα ελέγχου των χειμαρρικών φαινομένων στις λεκάνες απορροής

Η ύπαρξη κανονικού υδρονομικού δάσους στις λεκάνες απορροής των χειμαρρικών ρευμάτων αποτρέπει την ανάπτυξη χειμαρρικών φαινομένων (κυρίως των εκτατικών), ρυθμίζει επαρκώς τη δίαιτα των απορρέοντων υδάτων και συμβάλλει στον εμπλουτισμό των υπόγειων υδροφορέων. Ανάλογη είναι και η επίδραση των θαμνώνων.

Οι φυτοκοινωνίες αυτές, σπάνια διατηρούνται σε κανονική κατάσταση. Για τον περιορισμό της χειμαρρικότητας των ρευμάτων, ειδικά αυτών με έντονη χειμαρρικότητα, απαιτείται η **λήψη προληπτικών μέτρων** όπως:

1. Διαχωρισμός περιμέτρων,
2. Απαγόρευση καλλιέργειας αγρών στο χώρο των περιμέτρων με κλιση > 35%,
3. Απαγόρευση της υπερβόσκησης και ιδίως της αιγοβοσκής,
4. Άμεση τεχνητή αναγέννηση, όπου δεν προβλέπεται φυσική αναγέννηση,
5. Αναγωγή της ακανόνιστης μορφής των δασοσυστάδων σε κανονική υδρονομική,
6. Ορθολογική διοίκηση και διαχείριση και κατάλληλος χειρισμός των κανονικών δασοσυστάδων, θαμνοσυστάδων, ποοσυστάδων.
7. Φύλαξη της περιοχής,
8. Τιμωρία ,
9. Διαφώτιση και ενημέρωση των πολιτών και των άμεσα ενδιαφερόμενων για τη σημασία των έργων

Καθορισμός ζωνών επικινδυνότητας στο χειμαρρικό χώρο

Στην ορεινή λεκάνη απορροής και στην πεδινή διαδρομή των χειμαρρικών ρευμάτων (κώνοι πρόσχωσης, κοίτες εκβολής και αναμετακίνησης) οι περιοχές, που υφίστανται έντονες και συχνές ζημιές, εντοπίζονται συνήθως κατά μήκος των κοιτών του υδρογραφικού δικτύου και έχουν γενικά ζωνική διαμόρφωση. Η προστασία αλλά και η αξιοποίηση του χειμαρρικού χώρου επιβάλλει να γίνεται ο εντοπισμός των ζωνών αυτών και η εκτίμηση του βαθμού επικινδυνότητάς τους, ώστε να καθορίζεται και η ανάλογη χρήση τους.

Ο προσδιορισμός των ζωνών επικινδυνότητας αποκτά ιδιαίτερη σημασία κυρίως στις περιοχές, όπου προβλέπεται η ίδρυση ή η επέκταση οικισμών, βιομηχανικών, τουριστικών εγκαταστάσεων, χιονοδρομικών κέντρων, κλπ.

Προστασία της φυσικής κατάστασης των χειμαρρικών ρευμάτων

Επιβάλλεται να διατηρείται και να βελτιώνεται η υπάρχουσα φυσική κατάσταση, σε ορισμένες περιπτώσεις να αναδεικνύεται το φυσικό περιβάλλον των χειμαρρικών ρευμάτων κυρίως στο χώρο των κεντρικών κοιτών τους.